

TEZE 1961.

„Svet silazi sa pijedestala mudrosti i penje se na pijedestal ludila”, rekao je jedan afrički političar u pristupnoj besedi na ovogodišnjem zasjedanju Generalne skupštine OUN.

„Procenat radioaktivnosti u atmosferi nalazi se deset posto ispod granice od koje počinje intenzitet zračenja opasan po ljudski život”, — konstatacija je pred stavnika Evroatoma.

Pošto je za radar izgleda svejedno da li granice preleće jato divljih gusaka ili jato atomskih projektila, jedna ruka, za koju važi interpolacija u finalnoj sceni „Areteja”: — A ipak je to ruka majmuna. — prelazi lagano rastojanje od telefonske slušalice do komandne table.

Kako zaustaviti tu ruku, koja ne ide u red onih budućih i mnogih današnjih ruku koje imaju svoj mozak, kako tvrdi jedan naš pesnik, kako se osloboditi stravične svemoći te ruke dirigovane strahom dovedenim do bezumlja? Bojimo se. Bojiti se. Bojimo se. Reč kukavica izgubila je svoj pogrdni smisao. Danas je plemenito bojati se.

Ne onim strahom koji vibrira kroz tu ruku totalne smrti. Strahom od straha te ruke. Internacionalnom čovekove želje da postoji.

Želimo da budemo. I zato sumirajmo činjenice koje govore za drugu alternativu. Činjenice oko nas i među nama. One koje može savladati samo univerzalna solidarnost, one koje možemo savladati u lokalnijim formataima i one koje spadaju u domen samoprevladavanja.

ČINJENICE I KATEGORIJE

Do sada je u vazduh poslano 277 megatona.

Niko ne može da ustanovi koliko je megatona psihičkih otrova infiltrirano u moždane ćelije svakog čoveka. Čoveka sa svim precima u svojoj svesti i podsvesti.

PSIHIČKI OTROVI

1. Ja sam gospod bog tvoj i nemoj imati drugih bogova osim mene.

(Pitanje boga manje je religiozno a više pitanje inferiorizma. Inferiorizam može da ima sledeće uzroke:

a) Kult egzistencije koji dimenzionalno usitnjava intelektualca pred „maherom”.

b) Čovek — poluga odluka i izvršilac odluka na pijedestalu nepoverenja u sopstvenu moć odlučivanja onih na koje se odnose. Uklanjanjem tog nepoverenja, ukidamo individualnu vlast i uklanjamo sve varijante idolopoklonstva.

c) Lojalnost. Lojalan čovek nije slobodan čovek. On se obično na vetrometini mišljenja hvata za to ono drvo koje mu se u tom trenutku čini najstabilnije. Čovek koji aktivno obogaćuje zajednicu svojim radom ili svojim mišljenjem, koji to čini jer želi da čini i zna zašto čini — taj čovek je slobodan. I nema potrebe da bude lojalan.

d) Neobrazovanost. Neobrazovan čovek, pošto ne poima relacije i mehanizme materijalnog sveta, postavlja se prema tom svetu dvojako: prema onom što shvata kao prema statično postojećem (i ne pomišljajući na promene i inovacije!), a prema onom što ne shvata kao prema magičnom — nadljudskom, jer je za njega mera čoveka on lično. Iznad te mere, dakle iznad čoveka.

2. Nema ničeg novog pod kapom nebeskom.

(Koren ove proizvoljne konstatacije je u sistemu saznavanja koji nije analitički već površinski perceptivan. To je ocenjivanje i kompariranje po obliku a ne po sadržini posmatranog.)

3. Svoja kućica, svoja slobodica.

(Najkласnija deviza koju poznajem. Uzrok: potreba stvaranja svog ličnog ili porodičnog mikrosveta izolovanog i pošteđenog društvenih zakona u kolektivnu privatista.)

4. Deutschland, Deutschland über alles; Vive la France!; Za kralja i oca! Zbinul; Splotila na vjeki Velikaja Rus; Amerika Amerikanacima!

5. Bolje vrabac u ruci nego golub na grani.

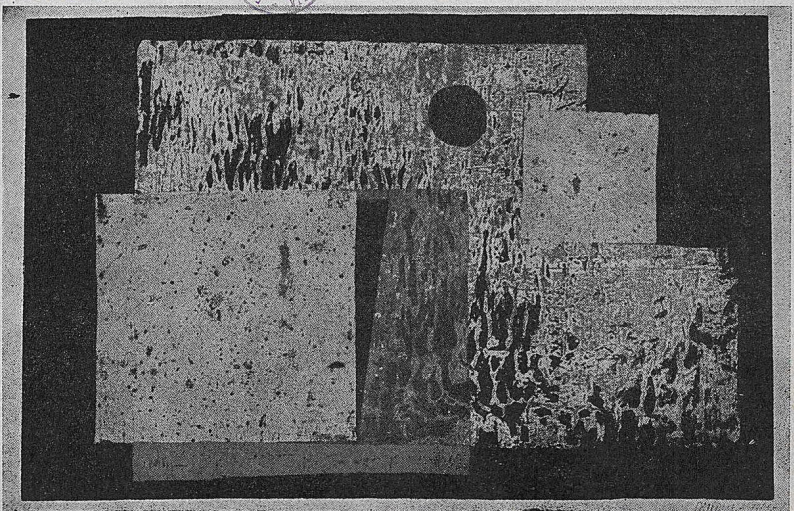
Ovu poslovicu izmislili su ljudi iz kratkih ruku. Rodjena pri prelazu iz srednjeg u novi vek, dakle kada je čovek koji je imao samo svoje sadašnje vreme počeo da nazire u mutnoj projekciji svog unutrašnjeg oka pojam budućnosti ne kao niz sledećih sadašnjih vremena, nego kao iracionalno-racionalnu vrednost koja ne egzistira ni u kakvom depou vremena da bi se osadašnjila, nego predstavlja verovatnu količinu sadašnjeg koju možemo očekivati u sledećem trenutku plus nemerljivo novo. Strah od mogućnosti tog nemerljivog da bude u neskladu sa našim željama primoravao je i primorava čoveka svojcinca da budućnosti želi i u vidu produžene sadašnjosti. Fetiš sigurnosti je narkotizirao njegovu svest, jer svest je evolutivni pojam neprekidne samonegacije.)

Glupost je još uvek svemirska sila.

Sa obe hemisfere prete nam generalštabi, admirali, stratezi, političari, kardinali, pastori, realizuju se poternice Gestapa, presreću brodovi, finansiraju pučevi, diskutuje se o problemu: šta da se radi ako se neko u slučaju atomskog rata useli u sklonište koje si ti izgradio za sebe i svoju porodicu, produžavaju se vojni rokovi, Teller i Pontecorvo slažu megaton na megaton, lageri gomilaju oružje na lageru, kroz Brandenburšku kapiju očikujaju četredesetpetotonski čelični monstrumi u ime slobode, ne znam da li je neko anketirao ljude koji rade, vole i misle prolazeci pored tih garancija njihove slobode, pored tih osigurata pod šlemovima koji imaju iste nerve kao i oni čiju slobodu čuvaju, a šta ako te niti, ti nervi, ti strujovodi osigurata pregore, šta ako...

Bolje je ne misliti na to, kažu mnogi. To otežava probavu, paralizuje čoveka, tera ga da se

Кнв. Ср. 2000

anika oprešnik

dober dan, 1960.

nerazumno ponaša, izaziva vegetativne smetnje. I to je argument za drugu alternativu. I uvod u diskusiju o problemu odgovornosti.

O ODGOVORNOSTI

Odgovornost je prauslov kohezije društva. Odsustvo odgovornosti je novi vid široko rasprostranjene društvene igre koja se zove „Brigo moja predi na drugoga”, „Ima neko drugi ko će o tome da misli!”, „Neka odgovara onaj ko je zadužen za to” ili „ko je za to plaćen”.

Da li je ova ovejča filozofija naivna? Ne! Nju treba neodložno postaviti na optuženičku klupu!

OPTUŽNICA

Ova društvena igra optužuje se kao jedan od direktnih krivaca za megatonizaciju sveta, za uništenje elementarne sigurnosti čoveka, za njegovo odvikavanje od perspektivnog stila života i apsolutnu zainteresovanost za svoje privatno sadašnje vreme.

Optužuju se:

1. NAUČNICI BLOKOVSKIH ZEMALJA jer su bili i jesu zainteresovani samo za potencijalne šanse materije. U mogućnostima konstrukcije nisu videli i podtekstuelnu sliku destrukcije. U Hirošimi nisu prepoznali svoje gradove, svoje radne kabine, kollektivne svoje dece, parkove svojih ljubavi. Kada je Bikini tonuo u Pacifik, nisu mislili da na dnu okeana ima mesta za sva kopna.

Njihova funkcija — da otkrivaju zakone materijalnog sveta i njihovu iskoristljivost za čovečanstvo deformisala se u otkrivanje zakona iskoristljivih za antihumanističke koncepcije jedne agresivne politike. Šampioni termonuklearnog maratona konstantno dobijaju nove destrukcije argumente zahvaljujući odsustvu osećanja odgovornosti onih koji ne vide da mezon, pozitroni, neutroni i ceo taj kompleks materijalnih i antimaterijalnih

zračenja nisu samo svetle putanje na fotosnimcima i fotokopuskularna dualistička kombinacija podložna zakonima fizike, nego i, u određenim odnosima i stanjima, uzrok situacije diskompartibilne sa egzistencijom živog sveta. Ta deformacija, ta infantilna opsednutost samo predmetom svoje opsesije može da izrodi i takve mentalne malignitete, kao što je slučaj Teller, kada se je dan nuklearni fizičar pretvara u antikomunističkog krstaša, koji zadovoljno izjavljuje da bi u jednom atomskom blitzkriegu poginulo svega oko osamdeset miliona Amerikanaca, ergo devedeset miliona bi i dalje moglo da uživa u blagodatima „slobodnog sveta”. Slobodni svet, onako kako ga zamišlja Teller, je svet i dolizovane privatne svojine, dakle individualističkog grabeža, svet diktata ekonomski jačih nad ektonomski slabijim, svet ubica Lumumbe i Hammarskjöldja, svet Sallana i Straussa.

2. PROIZVODJACI DEČJIH IGRACAKA koji nas obilno snabdejavu svim vrstama oružja i idu u korak s vremenom. Po svim ugovorima naši sinovi viču: bum! bum! Retko ćete sresti dečaka za nesenog u gradnju neke kućice. Proizvodimo makete Velenja! Je li to teže?

3. PEDAGOZI koji sakrivaju od učenika najplemenitiji čovekov posao, a to je, po Brani Petroviću, kako „mi iz ničega, joj iz ničega pravimo čoveka živa”, koji ne uvode u školske programe predmet LJUBAV, niti pediraju za fizičku snagu kao sredstvo za čoveka, a ne protiv čoveka. Ti isti pedagogi vrlo često i vrlo marljivo kupuju po kioscima svoje popodnevo štivo — broširani kurs iz ubijanja — romane X-100. Oni takođe vrlo često i vrlo starijski, vrlo hlebozaradivački i vrlo dezinteresovano-otajlavajućki, prave od najkreativnijeg zadatka — uvođenja mladog čoveka u svet saznanja — verglaštvo. I vrlo često ne znaju ni ono što njihovi učenici znaju.

6. Svi koji žele da neko bude zadužen za njihovu sudbinu. Ovo je svet svih ljudi i svi smo podjednako odgovorni za njegov opstanak.

ODBRANA

Zašto se čovek povukao u svoj mikrosvet? Zašto je izgubio volju da sam govori u svoje ime? Zato što je nemoćan! Sudbina sve ta leži u rukama onih koji imaju moć da ga unište ili da ga ne unište. Šta možemo da učinimo protiv onog koji je moral kompenzovao silom? Ko se osvrće na mnogobrojne petičije? Ko je uzeo ozbiljno antinuklearni marš San Francisco — Moskva? Bertranda Russella su uhapsili kao svakog skitnicu. Kada je Generalna sambleja donela istorijsku odluku po kojoj se upotreba nuklearnog oružja kvalifikuje kao povreda Povelje i međunarodni zločin protiv čovečanstva, oni koji su glasali protiv i odmah rekli da se neće pridržavati odluke većine bili su posjednici termonuklearnih stokova. Čovek je nemoćan i on to ZNA.

OPTUŽBA

Čovek je moćan i on to uglavnom zna. Da bi se upotrebilo termonuklearno oružje potrebno ga je konstruisati, proizvesti, lansirati. To je jedan lančani proces koji zahteva čitavu ljudsku armiju. A kada bi ta armija otkazala poslušnost?

ODBRANA

To je utopija. Ta armija se boji da otkaze poslušnost. U pitanju je egzistencija!

OPTUŽBA

A zar ako poslušna egzistencija nije u pitanju? Moguće je samo meriti dva straha: strah od kazne i strah od smrti.

